

Nr 121.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1917 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts dels i punkt 40 under fjärde huvudtiteln av statsverkspropositionen dels ock i särskild proposition gjorda framställningar rörande medelsbehovet för år 1918 under ordinarie reservationsanslaget till arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel jämte en i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

I punkt 40 under fjärde huvudtiteln av statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående medelsbehovet för år 1918 under ordinarie reservationsanslaget till arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel, tillsvidare beräkna samma anslag till 5,000,000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 16 mars 1917 dagtecknad proposition (nr 113), under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels öka det å riksstatens fjärde huvudtitel upptagna ordinarie reservationsanslaget till arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel, nu 2,708,850 kronor med 1,081,150 kronor till 3,790,000 kronor;

dels ock till förstärkning av samma anslag å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av högst 2,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till ovan nämnda statsrådsprotokoll.

Därjämte har i en inom andra kammaren av herr *I. Vennerström* m. fl. väckt motion (nr 386) hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 113.

Utskottets
yttrande.

Enligt den för år 1917 fastställda staten är förevarande anslag, ordinarie vapenanslaget, uppdelat på nio särskilda titlar. Anslagssumman är fördelad på följande sätt:

Titel I. Artillerimateriel:

a) för fältartilleriet.....	kronor 240,000: —		
b) » fästnings- och posi- tionsartilleriet	» 55,000: —	kronor	295,000: —

Titel II. Handvapen samt kulsprutemateriel för in- fanteriet och kavalleriet	»	190,000: —
---	---	------------

Titel III. Ammunition:

a) för fältpjäser	kronor 520,000: —		
b) » fästnings- och posi- tionspjäser.....	» 120,000: —		
c) för handvapen och kul- sprutor	» 844,000: —		
d) kruttillverkning	» 237,000: —	»	1,721,000: —

Titel IV. Övningar:

a) övningar för artilleriet...	kronor 117,000: —		
b) målskjutningsmateriel för handvapen och kul- sprutor m. m.....	» 150,000: —	»	267,000: —

Titel V. Fabriker:

a) Karl Gustafs stads ge- värsfaktori.....	kronor 15,000: —		
b) ammunitionsfabriken.....	» 15,000: —		
c) Åkers krutbruk	» 3,000: —	»	33,000: —

Titel VI. Byggnader	»	80,000: —
---------------------------	---	-----------

Titel VII. Skjutfält	»	54,100: —
----------------------------	---	-----------

Titel VIII. Transporter	»	30,000: —
-------------------------------	---	-----------

Titel IX. Diverse behov	»	38,750: —
-------------------------------	---	-----------

Summa kronor 2,708,850: —

Till anslagets förstärkning för innevarande år anvisade 1916 års riksdag ett belopp av 600,000 kronor, för vilket Kungl. Maj:t fastställt följande fördelning:

Titel II. Handvapen samt kulsprutemateriel för infanteriet och kavalleriet kronor 90,000 :—

Titel III. Ammunition:

a) för fältpjäser	}	»	100,000: —
b) för fästnings- och positionspjäser			
c) för handvapen och kulsprutor			
d) för kruttillverkning			
		»	300,000: —
		»	90,000: —

Titel IV. Övningar:

b) målskjutningsmateriel för handvapen och kulsprutor m. m.	»	20,000: —
--	---	-----------

Summa kronor 600,000: —

I sammanhang med beviljande av medel under denna anslagstitel framhöll 1916 års riksdag vissa omständigheter, vilka syntes böra föranleda en fullständigare granskning av anslaget, än då kunnat ske. Med anledning härav har Kungl. Maj:t låtit verkställa en fullständig omräkning av vapenanslaget, och det nu framlagda förslaget grundar sig även delvis på ifrågavarande omräkning. Emellertid har departementschefen ansett sig för närvarande böra inskränka sig till en beräkning av allenast det för år 1918 erforderliga anslagsbeloppet.

I fråga om *Titel I, Artillerimateriel*, har Kungl. Maj:t begärt en ökning av dels undertiteln a), artillerimateriel för fältartilleriet, med 25,000 kronor, dels undertiteln b) artillerimateriel för fästnings- och positionsartilleriet, med 20,000 kronor.

Ökningen av den förstnämnda undertiteln hänför sig till följande poster:

underhållskostnad för två haubitsbatterier	kronor	6,000: —
underhåll av vintermateriel	»	16,800: —
ökad slitning av eldlednings- och signalmateriel	»	2,200: —

Summa kronor 25,000: —

Underhållskostnaden för fältartilleriet beräknades efter genomförandet av 1901 års härordning till 150,000 kronor. Då någon ökning av fältartilleriet i fråga om antalet pjäser under de senare åren icke skett samt 1914 års härordning icke medfört någon förlängd övningstid för

fältartilleriets del, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka den här föreslagna ökningen.

Beträffande därefter ifrågasatt höjning av undertiteln b) med 20,000 kronor har utskottet funnit sig böra tillstyrka densamma med hänsyn till, att här ifrågavarande artillerimateriel är nyanskaffad och således underhållskostnad för densamma icke förut beräknats.

Under titel I bör följaktligen enligt utskottets mening beräknas en ökning med 20,000 kronor eller från 295,000 kronor till 315,000 kronor.

I fråga om *Titel II, Handvapen samt kulsprutemateriel för infanteriet och kavalleriet*, har Kungl. Maj:t på grund av genom längre tjänstgöringstid förorsakad ökad slitning av handvapnen samt med hänsyn till nödvändigheten av att beräkna särskild underhållskostnad för kulsprutematerielen begärt en ökning av det under denna titel upptagna beloppet med 80,300 kronor till 270,300 kronor.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka den sålunda begärda anslagsökningen.

Det för närvarande under *Titel III, Ammunition*, beräknade beloppet 1,721,000 kronor är fördelat på följande sätt:

a) *ammunition för fältpjäser:*

Till anskaffande av fältartilleriammunition (utom krut och sprängladdningar) i stället för under övningar förbrukad, till inventarier, materialier och förbrukningspersedlar samt till allmänna omkostnader vid ammunitionsförråden i Stockholm, Göteborg, Kristianstad, Östersund, Uppsala, Jönköping och Visby..... kronor 520,000: —

b) *ammunition för fästnings- och positionspjäser:*

Till anskaffande av fästnings- och positionsartilleriammunition (utom krut- och sprängladdningar) i stället för under övningar förbrukad, till inventarier, materialier och förbrukningspersedlar samt till allmänna omkostnader vid ammunitionsförråden å Karlsborgs och Bodens fästningar » 120,000: —

c) *ammunition för handvapen och kulsprutor:*

Till bestridande av kostnaden, utom den för krutet, för den årliga förbrukningen av ammunition för handvapen och kulsprutor (jämväl ammunition åt landstormen under dess obligatoriska övningar) samt till kurser för utbildning i ammunitionsvård » 844,000: —

d) *kruttillverkning*:

Till bestridande av kostnaden för den årliga förbrukningen av krut och sprängladdningar samt för kavalleriets sprängmedel kronor 237,000: —

Undertitlarna a) ammunition för fältpjäser och b) ammunition för fästnings- och positionspjäser hava av Kungl. Maj:t föreslagits höjda till resp. 597,235 kronor och 307,523 kronor. I fråga om det till ammunition för fältpjäser beräknade beloppet har utskottet intet att erinra. Det belopp åter, som föreslagits till ammunition för fästnings- och positionspjäser, har utskottet ansett kunna nedsättas med vad som beräknats för ammunition till viss tung artillerimateriel, som icke blivit anskaffad, samt till vissa äldre pjäser eller 16,100 kronor. Enligt utskottets mening bör följaktligen för ändamålet beräknas 291,423 kronor.

Beträffande därefter undertiteln c) ammunition för handvapen och kulsprutor har Kungl. Maj:t till grund för beräkningarna lagt en årlig ammunitionsåtgång av:

skarpa patroner	19,000,000 st.
kammar- »	5,700,000 »
lösa »	12,000,000 »
patroner till enhandsvapen	1,000,000 »

För övningar med teknisk utrustning har vidare under samma undertitel beräknats:

för handgranater	kronor 15,000: —
» ammunition för granatkastare	» 21,000: —
» projektiler att kastas från aeroplan	» 4,000: —
» lysgranater	» 10,000: —
» ammunition för lyspistoler	» 10,000: —
<hr/>	
eller tillhopa kronor 60,000: —	

Därjämte har för ammunitionsvård m. m. beräknats ett belopp av 70,000 kronor.

Medelsbehovet å denna undertitel skulle alltså enligt Kungl. Maj:ts förslag uppgå till följande belopp:

för 6,5 mm. skarpa patroner	kronor	950,000: —
» 6,5 mm. kammarpatroner	»	85,500: —
» 6,5 mm. lösa patroner	»	120,000: —
» patroner till enhandsvapen	»	30,000: —
» handgranater m. m.	»	60,000: —
» ammunitionsvård, transport, oförutsedda utgifter m. m.	»	70,000: —
eller tillhopa kronor		1,315,500: —

Då medel icke blivit av riksdagen anvisade till s. k. teknisk utrustning, har utskottet icke funnit anledning tillstyrka, att ett särskilt belopp nu beviljas för övningar med denna utrustning. Vad Kungl. Maj:t i övrigt i fråga om denna undertitel begärt, har icke föranlett någon erinran från utskottets sida.

Vad slutligen undertiteln d) kruttillverkning angår, har utskottet ansett sig böra föreslå viss, av den utav utskottet förordade nedsättningen i ammunitionsmängden för vissa artilleripjäser föranledd reducering i det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 415,210 kronor, med 6,650 kronor till 408,560 kronor.

Å titel III bör följaktligen enligt utskottets mening beräknas:

a) för fältpjäser	kronor	597,235: —
b) för fästnings- och positionspjäser	»	291,423: —
c) för handvapen och kulsprutor	»	1,255,500: —
d) för kruttillverkning	»	408,560: —
Summa kronor		2,552,718: —

Titelns slutsumma bör i avrundat tal beräknas till 2,552,700 kronor.

De av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppen under *Titel IV, Övningar*, hava icke föranlett någon erinran från utskottets sida. Å titeln bör följaktligen beräknas:

a) *övningar för artilleriet:*

Till artilleritruppförbandens övningar, till anskaffande av läroböcker, till belöningar för skicklighet i skjutning och riktning med artilleripjäser, till bestridande av kostnader för transporter till skjutfälten ävensom till häst- och ridskolepersedlar

kronor 124,000: —

b) målskjutningsmateriel för handvapen och kul-sprutor m. m.

Till anskaffande och underhåll av målskjutningsmaterielen för handvapen och kulsprutor samt till belöningar för skicklighet i skjutning med sagda vapen

kronor 171,000: —

Summa kronor 295,000: —

I innevarande års stat är under *Titel V, Fabriker*, upptaget ett belopp av 33,000 kronor enligt följande fördelning:

a) Karl Gustafs stads gevärsfaktori	kronor 15,000: —
b) Ammunitionsfabriken	» 15,000: —
c) Åkers krutbruk	» 3,000: —

Summa kronor 33,000: —

I fråga om det för Åkers krutbruk avsedda beloppet har Kungl. Maj:t föreslagit, att detsamma måtte ökas med 1,100 kronor att disponeras på följande sätt:

ersättning för styresmannens representationskostnader	kronor 750: —
höjning av läkarens arvode	» 250: —
höjning av posten till expenser m. m.	» 100: —

Summa kronor 1,100: —

Utskottet har ansett det tveksamt, huruvida den föreslagna ersättningen till styresmannen för representationskostnader är den lämpligaste formen för betalande av utgifter av ifrågavarande art. Med hänsyn till de vid Åkers krutbruk rådande säregna förhållanden har emellertid utskottet funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. I öfrigt har utskottet icke haft något att erinra rörande denna anslagspost.

Rörande *Titlarna VI, Byggnader och VII, Skjutfält*, har Kungl. Maj:t icke föreslagit någon förändring i förhållande till innevarande års stat.

Beträffande därefter *Titel VIII, Transporter*, har här föreslagits en ökning från 30,000 kronor till 33,000 kronor. Häremot har utskottet intet att erinra.

Slutligen har Kungl. Maj:t å *Titel IX, Diverse behov*, föreslagit en ökning från 38,750 kronor till 48,000 kronor. Då från denna anslags-titel bestridas kostnaderna för av världskriget föranledda försök med varjehanda materiel, har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Beräkningen av ordinarie medelsbehovet under vapenanslaget för år 1918 framgår av följande sammanställning:

Titel	Nuvarande anslag: kr.	Arméförvaltningens förslag kr.	Kungl. Maj:ts förslag kr.	Utskottets förslag kr.
I	295,000 —	340,000 —	340,000 —	315,000 —
II	190,000 —	316,000 —	270,300 —	270,300 —
III	1,721,000 —	2,894,956 —	2,635,500 —	2,552,700 —
IV	267,000 —	331,320 —	295,000 —	295,000 —
V	33,000 —	34,100 —	34,100 —	34,100 —
VI	80,000 —	80,000 —	80,000 —	80,000 —
VII	54,100 —	54,100 —	54,100 —	54,100 —
VIII	30,000 —	33,000 —	33,000 —	33,000 —
IX	38,750 —	58,000 —	48,000 —	48,000 —
Anslaget,	2,708,850 —	4,141,476 —	3,790,000 —	3,682,200 —

På grund av detta anslags natur av reservationsanslag har Kungl. Maj:t till mötande av de utav dyrtiden förorsakade ökade utgifterna under anslaget begärt såsom förstärkning å extra stat för år 1918 ett förslagsanslag högst 2,000,000 kronor.

Uti det av Kungl. Maj:t begärda förstärkningsanslaget har utskottet icke ansett sig kunna föreslå någon nedsättning.

Slutligen har utskottet i detta sammanhang velat uttala önskvärheten av att, om så lämpligen låter sig göra, innan ifrågavarande anslagsäskande ett kommande år ånyo förelägges riksdagen, en uppdelning sker av vapenanslaget uti tvenne särskilda reservationsanslag, avseende det ena artilleriets vapen, ammunition och målskjutningsmateriel ävensom övningar och materiel samt det andra motsvarande behov för infanteriet och övriga truppslag.

Av vad utskottet sålunda anfört följer, att utskottet avstyrker herr Vennerströms m. fl. ovanberörda motion.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å herr Vennerströms m. fl. ovanberörda motion, må

a) öka det å riksstatens fjärde huvudtitel upptagna ordinarie reservationsanslaget till arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel, nu 2,708,850 kronor, med 973,350 kronor till 3,682,200 kronor.

b) till förstärkning av samma anslag å extra stat. för år 1918 anvisa ett förslagsanslag högst 2,000,000 kronor.

Stockholm den 11 maj 1917.

På statsutskottets vägnar:

AXEL EKMAN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 120.

Reservation

av herrar *A. C. Lindblad*, *K. V. Rydén*, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *C. R. Jansson* i Falun, *K. O. Strid* och *K. A. Tengdahl*, vilka ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förvarande proposition och med avslag å herr Vennerströms m. fl. ovanberörda motion, må

a) å riksstatens fjärde huvudtitel upptaga ordinarie reservationsanslaget till arméns vapen, ammunition och målskjutningsmateriel samt artilleriets övningar och materiel med oförändrat belopp 2,708,850 kronor;

b) till förstärkning av samma anslag å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 1,500,000 kronor.
